

Sygnatura akt VIII Ga 322/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 października 2016 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Budzyńska

Sędziowie: SO Natalia Pawłowska-Grzelczak (spr.)

SR del. Anna Górnik

Protokolant: stażysta Paulina Rynkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 21 października 2016 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) M. U., A. (...) spółki jawnej w S.

przeciwko (...) spółce akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 26 lutego 2016 roku, sygnatura akt X GC 1108/14

I. oddała apelację;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.400 zł (dwóch tysięcy czterystu złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSR del. A. G. SSO A. B. SSO N. G.

Sygn. akt VIII Ga 322/16

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 20 czerwca 2014 roku powódka (...) M. U., A. (...) spółka jawna z siedzibą w S. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 5.100 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 8 lipca 2013 roku do dnia zapłaty oraz wniosła o zasądzenie kosztów postępowania. Uzasadniając żądanie pozwu, powódka wskazała, że dochodzona kwota stanowi częściową rekompensatę kosztów poniesionych za wynajem pojazdu zastępczego w następstwie zdarzenia z dnia 24 września 2012 roku, za które pozwana przyjęła odpowiedzialność jako ubezpieczyciel sprawcy zdarzenia.

Nakazem zapłaty z dnia 27 sierpnia 2014 roku Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym Szczecin – Centrum w Szczecinie uwzględnił żądanie powódki.

Od przedmiotowego nakazu zapłaty pozwana wniosła skuteczny sprzeciw, zaskarżając nakaz zapłaty w całości oraz wnosząc o oddalenie powództwa w całości. Pozwana zakwestionowała fakt zaistnienia szkody oraz zasadność najmu

pojazdu zastępczego wynajętego przez powódkę. Pozwana wskazała, że powódka w żaden sposób nie udowodniła faktycznego poniesienia kosztów najmu. Podniosła, że umowa najmu zawarta ze Z. U. (1) miała charakter czynności pozornej, dokonanej jedynie na potrzeby uzyskania odszkodowania. Pozwana zgłosiła także swoje wątpliwości co do zasadności najmu pojazdu zastępczego, gdyż jej zdaniem nie można utożsamiać braku możliwości korzystania z pojazdu przez współnika z takim brakiem po stronie spółki. Pozwana podkreśliła, że na podstawie przedstawionych przez powódkę dokumentów nie sposób zweryfikować zasadnego czasu najmu pojazdu zastępczego. W ocenie pozwanej przyjęta stawka najmu w kwocie 350 złotych dziennie jest rażącym naruszeniem współdziałania wierzyciela przy wykonywaniu zobowiązania i wiążącego się z tym obowiązku minimalizacji szkody. Nadto wskazała, że z dokumentów przedstawionych przez pozwaną nie wynika jaki model pojazdu został wynajęty i jakiej klasy. Pismem z dnia 11 lutego 2016 roku powódka zmodyfikowała swoje dotychczasowe żądanie w ten sposób, że rozszerzyła powództwo o kwotę 14.500 złotych.

Wyrokiem z dnia 16 lutego 2016 roku Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie w punkcie I. oddalił powództwo. W punkcie II. zasądził od powódki (...) M. U., A. (...) spółki jawnej w S. na rzecz pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 2.417 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu. W punkcie III. nakazał pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie kwotę 725 złotych tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu.

Wyrok powyższy Sąd Rejonowy oparł na następujących ustaleniach:

Dnia 24 września 2012 roku doszło do kolizji, w której uszkodzeniu uległ samochód marki B. o nr rej. (...), stanowiący własność powódki (...) M. U., A. (...) spółki jawnej z siedzibą w S.. Sprawca kolizji posiadał zawartą umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z pozwaną (...) spółką akcyjną z siedzibą w W.. Wspólnikami (...) M. U., A. (...) spółki jawnej z siedzibą w S. są M. U. oraz A. K.. Do reprezentacji spółki uprawniony jest każdy wspólnik samodzielnie. Sąd pierwszej instancji ustalił, że w chwili zdarzenia kierującym pojazdem marki B. o nr rej. (...) był Z. U. (1) – mąż M. U., współnika (...) M. U., A. (...) spółki jawnej z siedzibą w S.. Sąd wskazał, iż szkoda została zgłoszona pozwanej w dniu 24 września 2012 roku. Następnie M. U. zleciła F. S., prowadzącemu (...) podjęcie działań w celu uzyskania odszkodowania za szkodę w pojeździe marki B. o nr rej. (...) i udzieliła wymienionemu stosowanego pełnomocnictwa. Sąd ponadto ustalił, że dwukrotnie zostały wykonane oględziny pojazdu i przedstawiono kalkulację naprawy. Sąd wskazał, że pojazd marki B. o nr rej. (...) uległ uszkodzeniu w stopniu uniemożliwiającym jego użytkowanie i bezpośrednio po kolizji został odholowany do zakładu naprawczego. Powodowa spółka w dacie zdarzenia nie posiadała innego pojazdu, który mógłby zastąpić pojazd uszkodzony. Wskazano, iż spółka (...) prowadzi kantor wymiany walut, a samochód był niezbędny wspólnicze M. U. do prowadzenia działalności gospodarczej m.in. przewożenia środków finansowych. Ponadto ustalono, że samochód był wykorzystywany wyłącznie przez M. U. na potrzeby związane z prowadzeniem spraw powodowej spółki, jak również na cele związane z codziennymi potrzebami w życiu prywatnym. Następnie Sąd Rejonowy ustalił, iż w dniu 25 września 2012 roku A. K. działając w imieniu (...) M. U., A. (...) spółki jawnej z siedzibą w S. oraz Z. U. (1) podpisali dokument zatytułowany jako „umowa najmu pojazdu marki M. o nr rej. (...)”. Zgodnie z § 2 umowy pojazd został wynajęty od dnia 25 września 2012 roku do dnia zwrotu potwierdzonego odrębnym dokumentem. W § 5 umowy wskazano, że wynagrodzenie za każdą rozpoczętą dobę najmu bez limitu kilometrów na kwotę 350 zł. Według § 6 umowy rozliczenie wynagrodzenia z tytułu niniejszej umowy miało nastąpić po otrzymaniu przez najemcę odszkodowania od firmy (...) U. (...) S.A. za szkodę z dnia 24 września 2012 roku. Sąd ustalił, że Z. U. (1) nie otrzymał zapłaty od powodowej spółki w oparciu o postanowienia umowy najmu i nie wzywał spółki do zapłaty wynagrodzenia z tytułu najmu pojazdu zastępczego. Jednocześnie ustalono, że samochód marki M. o nr rej. (...) stanowił własność Z. U. (1) – męża M. U. wspólniczki powodowej spółki oraz, że Z. U. (1) i M. U. pozostają w ustroju umownej rozdzielnosci majątkowej, a Z. U. (1) pomaga żonie w prowadzeniu działalności gospodarczej. Sąd pierwszej instancji wskazał, iż pismem z dnia 4 grudnia 2012 roku M. U. wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 19.600 zł tytułem rekompensaty kosztów wynajęcia samochodu zastępczego. Wskazała, że wypłaty należy kierować na rachunek (...) biura Pomocy (...). W odpowiedzi na powyższe pozwana pismem z dnia 5 lipca 2013 roku przyznała powódce odszkodowanie z tytułu najmu pojazdu zastępczego w wysokości 1.400 zł, tj. za 4 dni przy zastosowaniu stawki 350 zł. Wskazaną kwotę pozwana wypłaciła na konto Biura Pomocy Prawnej i Dochodzenia

Odszkodowań Cito w dniu 8 lipca 2013 roku. Jednocześnie pozwana zaznaczyła, że w przypadku udokumentowania za pomocą faktur, rachunków oświadczenia, że zostały poniesione koszty w związku z wynajmem pojazdu a tym samym poszkodowana poniosła konkretną stratę gotowa jest ponownie zweryfikować roszczenie powódki.

Dodatkowo Sąd Rejonowy ustalił, iż średnia cena najmu pojazdu zastępczego klasy pojazdu B. (...) w opcji z pełnym ubezpieczeniem, bez limitu kilometrów, z wykupionym udziałem własnym i przy płatnościach gotówkowych wynosiła 356,25 zł netto w VI kwartale 2012 roku. Średnia cena najmu pojazdu zastępczego z limitem kilometrów, bez wykupienia udziału własnego w uszkodzeniach i przy płatnościach gotówkowych wynosiła 295 złotych netto w VI kwartale 2012 roku. Przy płatnościach bezgotówkowych stawka najmu dla samochodu uszkodzonego byłaby wyższa o 50 złotych. Sąd ustalił też, że wynajęty pojazd marki M. (...) jest pojazdem wysokiej klasy i ceny najmu na rynku zaczynają się dla takich pojazdów od 500 złotych na dobę. Wykupienie udziału własnego w uszkodzeniach jest różne w różnych firmach i zawiera się w przedziale 30-70 złotych. Rzeczywisty okres naprawy pojazdu powódki powinien wynosić około 55 dni.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał powództwo za nieuzasadnione.

Sąd wskazał, że zgodnie z przepisem art. 822 k.c. w wyniku zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia. Świadczenie ubezpieczyciela obejmuje zapłatę sumy pieniężnej odpowiadającej wysokości poniesionej przez poszkodowanego szkody (art. 805 k.c.). Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej sprawcy szkody. Poszkodowany może zgłosić swoje roszczenie bezpośrednio wobec zakładu ubezpieczeń, co też w niniejszej sprawie strona powodowa uczyniła. Odnosząc się do zakresu odszkodowania przy ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej należy mieć na względzie ogólne reguły Kodeksu cywilnego, w szczególności treść art. 361 k.c. Reguły te nakazują przestrzeganie zasady pełnego odszkodowania, w granicach adekwatnego związku przyczynowego (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2001 r., sygn. III CZP 68/01, opubl. w OSP 2002/7-8/103, a także uchwała z dnia 21 marca 2003 r., sygn. III CZP 6/03, opubl. OSNC 2004/1/4). Zgodnie z zasadą kompensacji odszkodowanie powinno przywrócić w majątku poszkodowanego stan rzeczy naruszony zdarzeniem wyrządzającym szkodę, nie może ono jednak przewyższać wysokości faktycznie poniesionej szkody. Sąd pokreślił, iż spór stron koncentrował się na zasadności najmu pojazdu zastępczego oraz wysokości dochodzonego odszkodowania z tego tytułu.

Sąd Rejonowy uzasadniając swoje stanowisko podkreślił, iż koszt najmu pojazdu zastępczego, którego zasadzenia dochodziła strona powodowa nie został przez poszkodowaną poniesiony. Wskazał, iż powódka nie dokonała rozliczenia z wynajmującym w jakiegokolwiek formie, czy to bezgotówkowej czy też formie gotówkowej poprzez zapłatę czynszu najmu na rzecz wynajmującego. Sąd podkreślił, że z umowy najmu z dnia 25 września 2012 roku wynika, że rozliczenie wynagrodzenia z tytułu najmu miało nastąpić po otrzymaniu przez najemcę odszkodowania od pozwanej (§ 6 umowy). Dla ustalenia, że doszło do powstania szkody nie jest co prawda konieczne, aby doszło do zapłaty wynagrodzenia określonego w umowie najmu, jednak w ocenie Sądu Rejonowego niezbędne było zbadanie czy wierzytelność z tego tytułu powstała i jest wymagalna. Czym innym jest bowiem powstanie obowiązku zapłaty w określonym terminie po stronie wynajmującej, a czym innym spełnienie świadczenia z tego tytułu. Sąd wskazał, że z materiału dowodowego nie wynikało, aby roszczenie wynajmującego o zapłatę czynszu najmu pojazdu zastępczego zostało postawione w stan wymagalności oraz nie wykazano, aby Z. U. (1) wzywał powodową spółkę do zapłaty czynszu najmu pojazdu zastępczego i wyznaczał termin spełnienia świadczenia. W konsekwencji Sąd I instancji uznał, że nie ma podstaw do przyjęcia, iż w związku z zawarciem i wykonywaniem umowy najmu z dnia 25 września 2012 r. zwiększyły się pasywa powódki. Tymczasem przy odszkodowaniu z tytułu kosztów najmu pojazdu zastępczego dopiero powstanie wymagalnej wierzytelności o zapłatę czynszu najmu przysługującej wynajmującemu wobec poszkodowanego (najemcy) powoduje powstanie u tego ostatniego nowych lub zwiększenie się istniejących pasywów.

Dodatkowo Sąd Rejonowy doszedł jednak do przekonania, że całokształt okoliczności niniejszej sprawy uzasadnia przyjęcie, że umowa najmu miała charakter pozorny. Uzasadniając swoje stanowisko w tym zakresie Sąd Rejonowy

wskazał, iż pomimo tego, że uszkodzony pojazd stanowił własność powodowej spółki, z pojazdu faktycznie korzystała wyłącznie współniczka powódki M. U.. Pojazd ten istotnie wykorzystywany był w celach związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, lecz również dla celów prywatnych dla zachowania zorganizowanej egzystencji życiowej i komunikacyjnej. To w ocenie Sądu skutkowało uznaniem, że w istocie umowa najmu zawarta ze Z. U. (1) z powodową spółką została zawarta dla ukrycia innej czynności prawnej – umowy pomiędzy M. U. a Z. U. (1). Nadto umowę taką należało zakwalifikować jako u mowę użyczenia. Powyższe zdaniem Sądu Rejonowego dodatkowo wzmacnia ustalenie, że Z. U. (1) nie otrzymał wynagrodzenia określonego w umowie i nie wzywał do jego zapłaty, jak również relacje pomiędzy M. U. i Z. U. (1).

Konkludując, Sąd I instancji wskazał, że po pierwsze umowa najmu z dnia 25 września 2012 roku jest nieważna, w związku z czym po stronie powodowej spółki nie powstał obowiązek zapłaty, a co za tym idzie szkoda wyrażająca się w obowiązku poniesienia kosztów najmu pojazdu zastępczego. Po wtóre zaś, w razie przyjęcia że czynnością ukrytą pod umową najmu była umowa użyczenia pomiędzy Z. U. (1) a M. U., stwierdzić trzeba że powodowa spółka nie wykazała istnienia po jej stronie potrzeby korzystania z pojazdu zastępczego. Nawet gdyby zakwalifikować analizowaną umowę jako odpłatną umowę najmu, to w ocenie Sądu jej stroną była M. U. a nie powódka. To M. U. była bowiem faktycznym posiadaczem i użytkownikiem pojazdu, a więc po jej stronie powstała szkoda związana z utratą możliwości korzystania z uszkodzonego w kolizji pojazdu. Bez znaczenia w tym kontekście pozostaje fakt, że pojazd był własnością powódki. Istotna jest bowiem kwestia użytkowania pojazdu i celów do jakich służy. Zgodnie z powyższymi rozważaniami Sąd Rejonowy przyjął, że powódka nie wykazała dochodzonego roszczenia odszkodowawczego co do zasady. Nie wykazała bowiem, że w jej majątku powstała szkoda.

Konsekwencją powyższego rozstrzygnięcia było orzeczenie o kosztach, którymi obciążono stronę przegrywającą, tj. powódkę. Koszty procesu pozwanej wyniosły łącznie 2.417 zł, na którą to kwotę złożyły się: kwota 2.400 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika, (ustalonego na podstawie § 6 pkt 4 w zw. z § 2 ust. 1 i w rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, t . jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.), kwota 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodziła się strona powodowa wywodząc apelację. Zaskarżając wyrok w części tj. co do kwoty 18 200 złotych oraz w zakresie kosztów procesu.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. Naruszenie prawa materialnego tj. art. 361 § 2 k.c. w zw. z art. 363 § 1 k.c. poprzez uznanie, że majątek powódki nie został uszczuplony i nie powstały pasywa.
2. Naruszenie prawa materialnego tj. art. 65 k.c. poprzez błędne tłumaczenie oświadczenia zawartego w umowie najmu pojazdu zastępczego.
3. Naruszenie prawa materialnego tj. art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. wyrażające się w przyjęciu przez Sąd, że umowa najmu została zawarta dla pozor, a tym samym jest nieważna.
4. Naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 232 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. wyrażające się w przyjęciu, że pozwana wykazała dowody na okoliczność wykazania pozorności i nieważności umowy najmu.
5. Naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 6 k.c. poprzez błędne rozłożenie ciężaru dowodu wyrażające się w przyjęciu, iż to strona powodowa winna wykazać, iż oświadczenie woli złożone w umowie nie było złożone dla pozor.
6. Naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 233 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zgromadzonego materiału w sprawie i zaniechanie jego wszechstronnego rozważenia.

W związku z powyższym powódka wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w zaskarżonym zakresie oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania sądowego według norm przepisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego;

2. nadto wniosła o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentu w postaci wezwania do zapłaty z dnia 31 marca 2016 roku na okoliczność wymagalności roszczenia powódki;

ewentualnie wniosła o:

1. uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji ;

2. zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego wg. norm przypisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przypisanych.

W uzasadnieniu apelacji nastąpiło szerokie rozwinięcie zarzutów apelacyjnych. Apelująca w szczególności podniosła, że wadliwa jest argumentacja Sądu Rejonowego wskazująca, że umowa najmu została zawarta dla pozorów albowiem A. K. składając oświadczenie woli mające na celu najem pojazdu nie miała zamiaru wywołania innych skutków prawnych, jakie prawo łączy ze złożeniem takiego oświadczenia. Zdaniem skarżącej nie było też zamiaru braku zapłaty po stronie spółki na rzecz wynajmującego. Zdaniem apelującej strona pozwana nie naprowadziła żadnych dowodów na okoliczność, że umowa najmu była umową pozorną. Strona powodowa wskazała, że w dniu 31 marca 2016 roku Z. U. (1) wezwał powodową spółkę do zapłaty czynszu najmu co przesądza o braku pozorności umowy najmu i wniosła o przeprowadzenie dowodu z tego wezwania.

Apelująca dowodziła również, że powodowa spółka zawierając umowę najmu rzeczywiście chciała uiścić czynsz najmu po otrzymaniu odszkodowania od pozwanego, co w istocie uzasadnia zarzut naruszenia art. 65 § 1 k.c. Zamiar bowiem wywołania określonych skutków prawnych był jasny i niezrozumiała jest inna interpretacja. Skarżąca podniosła także, że skoro to strona pozwana wskazała, iż umowa jest nieważna to obowiązana była wykazać, że zachodzą przesłanki tej nieważności albowiem wywodziła z tego skutki prawne. Zdaniem strony apelującej materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie, że pod umową najmu była ukryta umowa użyczenia zawarta pomiędzy Z. U. (1) a M. U.. Błędem zdaniem skarżącej było także ustalenie Sądu Rejonowego, że powódka nie wykazała konieczności najmu pojazdu zastępczego pomimo, że Sąd ustalił, iż pojazd był wykorzystywany do prowadzenia działalności gospodarczej. Takie ustalenia są zdaniem apelującej wewnętrznie sprzeczne i nie mogą zasługiwać na uwzględnienie.

Konkludując skarżąca wskazała, że ze względu na umowę najmu, a także wezwanie do zapłaty wystosowane do powodowej spółki przez Z. U. (2) nie może ostać się twierdzenie, aby po stronie powódki nie powstała szkoda majątkowa, gdyż istnieje obowiązek zapłaty wskazanej w wezwaniu do zapłaty kwoty, a zatem powiększenie się pasywów poszkodowanej. Wszystko to zdaniem skarżącej czyni apelację uzasadnioną.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o oddalenie apelacji powódki i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Ponadto wniosła o oddalenie wniosku dowodowego powódki zawartego w apelacji o przeprowadzenie dowodu z wezwania do zapłaty z dnia 31 marca 2016 roku.

W uzasadnieniu pozwana wskazała, że Sąd Rejonowy w sposób wyczerpujący i precyzyjny ocenił zgromadzony materiał dowodowy, bez przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów. Pozwana podtrzymała dotychczasowe argumenty i wskazała, iż odszkodowanie za najem pojazdu zastępczego przysługuje poszkodowanemu tylko wówczas, gdy poniesie wydatki związane z wynajmem. Wydatki tego rodzaju należy uznać za wydatki poniesione w następstwie zdarzenia szkodowego, które by nie powstały bez tego zdarzenia. Zatem niezbędne jest wykazanie przez stronę zainteresowaną faktycznego poniesienia przez poszkodowanego kosztów z tego tytułu. Tymczasem powódka nie wykazała jakoby rozliczyła się z wynajmującym tj. aby poniosła jakiegokolwiek koszty najmu pojazdu zastępczego, a tym samym, aby w majątku spółki powstały pasywa z tego tytułu. Ponadto pozwana podniosła, że uszkodzony pojazd nie był wykorzystywany przez spółkę do realizacji zadań biznesowych, a jedynie przez (...) spółki (...). Przesądza to o tym,

że spółka nie może w związku z powyższym wysuwać jakichkolwiek roszczeń wobec pozwanej. Nie można bowiem utożsamiać braku możliwości korzystania z pojazdu przez spółkę z brakiem możliwości korzystania z pojazdu przez współnika. Za zasadne uznała pozwana także stanowisko Sądu Rejonowego w zakresie pozorności umowy najmu, zawartej pomiędzy powódką a Z. U. (1), dokonanej w ocenie pozwanej jedynie na potrzeby uzyskania odszkodowania i mającej ukryć faktycznie zawartą umowę użyczenia.

Reasumując pozwana wskazała, że zarzuty powódki zgłoszone w apelacji są chybione i stanowiące jedynie polemikę z ustaleniami faktycznymi Sądu Rejonowego. Samo przedstawienie przez powódkę alternatywnej interpretacji przeprowadzonych w sprawie dowodów nie może stanowić podstawy skutecznego podniesienia zarzutów, nawet gdyby interpretacja powódki odpowiadała zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wniesiona przez stronę pozwaną okazała się bezzasadna, w związku z tym nie została uwzględniona.

Zgodnie z art. 382 kpc Sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Z regulacji tej wynika, że Sąd rozpoznający apelację orzeka na podstawie materiału zgromadzonego zarówno w pierwszej, jak i w drugiej instancji, natomiast postępowanie apelacyjne polega na merytorycznym rozpoznaniu sprawy, co oznacza, że wyrok Sądu drugiej instancji musi opierać się na jego własnych ustaleniach faktycznych i prawnych. W pierwszej kolejności należy, więc ustalić podstawę faktyczną rozstrzygnięcia oraz poddać ocenie te zarzuty apelacji, które odnoszą się do ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd pierwszej instancji.

Oceniając cały materiał dowodowy zebrany w sprawie Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zmiany ustaleń faktycznych, dokonanych przez Sąd Rejonowy. Sąd pierwszej instancji prawidłowo przeprowadził oraz szczegółowo i dokładnie ocenił dowody w niniejszej sprawie. Sąd drugiej instancji w całości tą ocenę podziela, przy czym nie ma potrzeby ponownego przytaczania tych samych argumentów w zakresie oceny. Ustaleń dokonanych przez Sąd Rejonowy nie zmieniło także przeprowadzenie przez Sąd Okręgowy dowodu z dokumentu w postaci wezwania do zapłaty z dnia 31 marca 2016 roku, któremu do dowodowi Sąd odmówił wiarygodności, o czym poniżej.

W ocenie Sądu Okręgowego nieuzasadnione są zarzuty apelacji, w której skarżąca zarzuca Sądowi I instancji naruszenie prawa procesowego, w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. mającego istotny wpływ na treść wydanego w niniejszej sprawie orzeczenia, wyrażającego się w dokonaniu przez Sąd I instancji dowolnej oceny zebranego materiału dowodowego z uchybieniem zasad doświadczenia życiowego, ponadto przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w konsekwencji przyjęcie, że pod umową najmu ukryta została umowa użyczenia, a także iż powódka nie wykazała potrzeby korzystania z pojazdu zastępczego. Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd I instancji na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, ocenionego bez przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów określonych w treści art. 233 § 1 k.p.c. dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i trafnie określił ich konsekwencje prawne, które Sąd Okręgowy przyjął za własne. Wywody zaprezentowane w apelacji, w tym podniesione zarzuty, nie stanowiły wystarczającej podstawy do weryfikacji orzeczenia Sądu Rejonowego w postulowanym przez apelującego kierunku, zwłaszcza że Sąd ten przeprowadził postępowanie dowodowe w sposób wyczerpujący, a zebrany w sprawie materiał poddał wszechstronnej i wnikliwej ocenie, z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów. Z analizy zarzutów apelacji wynika jednoznacznie, że powódka nie zgadza się z oceną materiału dowodowego przedstawioną przez Sąd Rejonowy. W tym miejscu podzielić należy stanowisko Sądu Apelacyjnego w Warszawie, który wskazał, iż „skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu”.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozor. Konstytutywnym elementem pozorności jest, poza brakiem woli wywołania skutków prawnych, wiedza i zgoda

obu stron czynności, że oświadczenie woli złożone zostało "dla pozorów". Taka właśnie sytuacja miała miejsce w przedmiotowej sprawie. Nie budzi wątpliwości, że uszkodzony pojazd był własnością powodowej spółki jednak w istocie korzystała z niego wyłącznie współniczka powodowej spółki (...). Jakkolwiek współniczka korzystała z pojazdu również w celu prowadzenia spraw spółki to nie uszło uwadze Sądu, że pojazd był wykorzystywany także dla celów prywatnych mających zapewnić „ciągłość dotychczasowego, zorganizowanego i ustabilizowanego funkcjonowania zarówno w życiu prywatnym jak i zawodowym”. W tym miejscu należy wskazać, że w chwili zdarzenia kierującym pojazdem był mąż M. U., co potwierdza fakt wykorzystywania pojazdu do celów prywatnych. Powyższe w powiązaniu z brakiem wykazania przez powódkę zapłaty wynagrodzenia za najem pojazdu zastępczego oraz brakiem wezwania przez Z. U. (1) powodowej spółki do zapłaty czynszu najmu przez okres 3 lat i brakiem jakiegokolwiek dokumentu rozliczeniowego w korelacji z powiązaniem rodzinnymi pomiędzy M. U. a Z. U. (1) powoduje, że Sąd Okręgowy nie dał wiary, iż Z. U. (1) faktycznie wynajął pojazd zastępczy powodowej spółce za kwotę 19 500 złotych. Oceny tej nie zmienia dowód w postaci wezwania do zapłaty z dnia 31 marca 2016 roku przeprowadzony w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji. W ocenie Sądu Okręgowego dowód ten powstał na potrzeby przedmiotowego procesu i jest próbą wykazania prawdziwości istnienia umowy najmu. Nie można jednak nie zauważyć tego, że dokument ten został sporządzony po upływie trzech lat od zawarcia rzekomej umowy najmu i dopiero po sporządzeniu przez Sąd Rejonowy uzasadnienia orzeczenia oddalającego roszczenia powódki, w którym wyjaśniono motywy i przyczyny nieuwzględnienia żądania pozwu. Ponadto do powyższego wezwania nadal nie wystawiono żadnego dokumentu rozliczeniowego np. faktury, rachunku itp.

Powyższe pozwala jednoznacznie potwierdzić ustalenia Sądu pierwszej instancji w zakresie pozorności umowy najmu, zawartej pomiędzy powódką a Z. U. (1) dokonanej w celu ukrycia faktycznie zawartej umowy użyczenia. W tym miejscu podkreślić również należy, że powódka nie wykazała konieczności i zasadności najmu pojazdu zastępczego. Jak już wskazano powyższej, uszkodzony pojazd był również wykorzystywany do celów prywatnych współniczki M. U.. Tymczasem obowiązkiem ubezpieczyciela jest zwrot wydatków koniecznych za czasowe używanie pojazdu zastępczego. Wydatki konieczne należy rozumieć jako wydatki niezbędne dla korzystania z pojazdu w takim samym zakresie w jakim poszkodowany korzystałby ze swojego pojazdu, gdyby do szkody nie doszło. Wobec faktu, iż uszkodzony pojazd nie był wykorzystywany tylko i wyłącznie do celów związanych z działalnością spółki, powodowa spółka mogłaby tylko żądać zwrotu wydatków poniesionych faktycznie na korzystanie z pojazdu zastępczego, pomniejszonych o sumę jaką współniczka M. U. wydatkowałaby na koszty eksploatacji własnego pojazdu na cele prywatne. Szkoda musi być bowiem rozumiana jako koszty niezbędne i rzeczywiście poniesione przez poszkodowanego czyli spółkę, a nie użytkownika M. U.. Zatem skoro uszkodzony pojazd był własnością spółki to jego wykorzystywanie przez współniczkę i jej rodzinę do celów prywatnych nie może być podstawą do występowania z roszczeniami odszkodowawczymi przez spółkę. Przesądza to o tym, że powodowa spółka nie wykazała kosztów rzeczywiście poniesionych, choć to spółkę obciążał ciężar dowodu w zakresie wykazania wysokości szkody (art. 6 k.c.). W konsekwencji niezasadnym okazał się kolejny zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego tj. art. 232 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. bowiem materiał dowodowy pozwalał na poczynienie powyższego ustalenia w sposób nie budzący jakichkolwiek wątpliwości.

Za nieuzasadniony należało też uznać również zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego tj. art. 361 § 1 k.c. w zw. z art. 363 k.c. W ocenie Sądu odwoławczego materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie, iż w majątku powodowej spółki powstały pasywa z tytułu kosztów najmu pojazdu zastępczego. Wprawdzie w kodeksie cywilnym brak bliższego określenia pojęcia szkody to jednak przyjmuje się, że pojęcie to obejmuje swoim zakresem zarówno szkodę majątkową, jak też szkodę niematerialną (uszczerbek niematerialny), przy czym ogólnie rzecz ujmując za szkodę materialną uważana jest powstała wbrew woli poszkodowanego różnica między obecnym jego stanem majątkowym a tym stanem, jaki zaistniałby, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 1957 r. sygn. akt 2 CR 304/57, OSN 1958/III/ 76 oraz w uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 1963 r. sygn. akt III PO 31/63, OSNCP 1964/7-8/128). Wstępne zastrzeżenie jest niezbędne, gdyż prowadzi do odróżnienia szkody od wszelakich uszczerbków, jakie zachodzą zgodnie z wolą samego zainteresowanego (czynności rozporządzające, zobowiązujące itp.). Określając natomiast wielkość wspomnianej różnicy, czyli ustalając wysokość szkody majątkowej, należy zazwyczaj odwoływać się do tzw. metody subiektywnej, która zakłada, że uwzględnieniu podlega szczególna

wartość, jaką dla poszkodowanego miały naruszone dobra. Z kolei metoda obiektywna wymaga badania przeciętnej, powszechnej wartości dobra, a zatem odwołania się do wartości rynkowej rzeczy. Tę ostatnią metodę stosuje się, jeżeli tak stanowi przepis szczególny (np. art. 788 § 1, art. 801 § 1) lub też, gdy zawodzi metoda subiektywna. Jednakże ustalenie wartości szkody i wybór metody musi poprzedzić ustalenie, że szkoda w ogóle powstała. Według § 2 art. 361, szkoda polega albo na stracie, którą poniósł poszkodowany (*damnum emergens*), albo pozbawieniu go korzyści, które mógłby uzyskać, gdyby mu szkody nie wyrządzono (*lucrum cessans*), gdzie pod pojęciem straty rozumie się pomniejszenie majątku poszkodowanego polegające na uszczupleniu aktywów (np. zniszczenie, utrata lub uszkodzenie określonych składników majątkowych albo obniżenie ich wartości), albo na przybyciu pasywów (np. powstanie nowych zobowiązań albo ich zwiększenie). Natomiast szkoda związana z utraconymi korzyściami ma zawsze charakter hipotetyczny i z reguły występuje obok rzeczywiście poniesionej straty. Postacie szkody polegającej na utraconych korzyściach są wielce zróżnicowane i jakkolwiek ustalenie jej jest hipotetyczne, to jednak poszkodowany musi ją wykazać z tak dużym prawdopodobieństwem, że uzasadnia ono przyjęcie w świetle doświadczenia życiowego, że utrata korzyści rzeczywiście nastąpiła (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 1979 r. sygn. akt II CR 304/79 OSNCP 1980/ 9/164).

Uwzględniając powyższe wskazówki teoretyczne powódka winna wykazać, że w jej majątku nastąpił uszczerbek chociażby w jednej z wyżej wymienionych postaci czemu powódka zdaniem Sądu I instancji nie sprostowała. Sąd Okręgowy podziela to stanowisko. Powódka nie dokonała rozliczenia z wynajmującym w jakiegokolwiek formie, czy to bezgotówkowej czy też formie gotówkowej poprzez zapłatę czynszu najmu na rzecz wynajmującego. Wskazać w tym miejscu należy, iż wynajmujący nie wystawił dotychczas żadnego dokumentu rozliczeniowego potwierdzającego wysokość powstałych kosztów najmu (faktura, rachunek itp.). Wprawdzie strona umowy winna świadczyć to co wynika z węzła obligacyjnego a nie z dokumentu rozliczeniowego, to jednak w realiach niniejszej sprawy brak tego dokumentu w powiązaniu z brakiem wezwania do zapłaty przez okres trzech lat musi prowadzić do wniosku, że Z. U. (1) nie przysługuje wymagalna wierzytelność względem powódki, a tym samym po stronie powódki nie powstały z tego tytułu pasywa. Zwiększenie się pasywów lub powstanie nowych jest niczym innym jak poniesieniem straty przez poszkodowanego w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. jednak w realiach niniejszego sporu nie sposób przyjąć, że po stronie powódki powstała szkoda w postaci straty polegającej na zwiększeniu się jej wymagalnych zobowiązań. Wykreowanie wezwania do zapłaty dopiero w dniu 31 marca 2016 roku tj. po wydaniu wyroku przez Sąd pierwszej instancji było obliczone tylko na potrzeby tego procesu i nie mogło być uznane za wiarygodne. Tym bardziej, że nadal nie został wystawiony jakiegokolwiek dokument rozliczeniowy potwierdzający wysokość powstałych kosztów najmu jak i nakładający obowiązek rozliczenia się z tego tytułu przez Z. U. (1) z właściwymi organami.

Uwzględniając zatem całokształt powyższych rozważań rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji należało ocenić jako odpowiadające prawu, co skutkowało oddaleniem przez Sąd Okręgowy apelacji powódki jako bezzasadnej (art. 385 k.p.c.).

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego, które strona powoda przegrała w całości, oparto na treści przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. przy zastosowaniu § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 5 w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

SSR del. (...)SSO (...)SSO (...)

Sygn. akt VIII Ga 322/16

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)